

N:o 63.

Ank. till Riksd. kansli den 13 maj 1907, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om bredden af hjulringar å arbetsåkdon på landet.

Uti en den 19 nästlidne april dagtecknad proposition, n:o 181, hvilken af båda kamrarne till lagutskottet hänvisats, har Kungl. Maj:t under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga här nedan införda förslag till lag om bredden af hjulringar å arbetsåkdon på landet.

Riksdagen har i skrifvelse den 22 april 1904 anhållit, det Kungl. Maj:t täcktes efter utredning låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser, hvarigenom tillfälle bereddes att för orter, där behof där af gjorde sig gällande, meddela föreskrifter, att hjulringar å arbetsåkdon skulle för särskilda fall hafva viss fastställd bredd.

I berörda skrifvelse anförde Riksdagen bland annat, huru som i större delen af vårt land de allmänna vägarna så väl torde motstå nötningen af den å dem framgående trafiken, att denna trafik ej för vägnas sparande behöfde ordnas på särskildt sätt. Inom vidsträckta områden af riket rådde dock ett annat förhållande. I en och annan trakt syntes väl denna vägnas brist på hållbarhet kunna afhjälpas genom tillbörlig omsorg af de väghållningsskyldige, men på många orter vore det för dessa omöjligt eller förenadt med alltför

stora svårigheter att bereda vägarna den fasthet, som kräfdes af trafiken, sådan den nu vore anordnad. Vägslitningen tvingade till upprepade väglagningar, vägunderhållet blefve betungande, och vägarna tillfredsställde ändå ej de vägfarandes billiga anspråk. För dylika orter uppstode fråga, huruvida ej åtgärder af ett eller annat slag med afseende å trafiken måtte kunna leda därhän, att den förödande vägslitningen förekommes. En utveckling i denna riktning syntes i åtskilliga fall vara den enda lösning, som erbjödes, samt i många andra kunna medföra gagn genom att nedbringa omkostnaderna för vägarna; och någon tvekan att befordra densamma borde desto mindre råda, som den öfverensstämde med en sund och riktig rättsgrundsats för väghållets ordnande, nämligen den, att de vägfarande borde taga del i upppoffringarna för vägnas bevarande, en grundsats, som blott allt för litet kommit i tillämpning i vårt land.

Vid öfvervägande, hvilka åtgärder i dylikt syfte borde vidtagas, inställde sig helt naturligt tanken på de fördelar, som skulle vinnas därigenom, att de åkdon, som förmedlade den tyngre trafiken, arbetsåkdonen, vore försedda med bredlötade hjul. Att en dylik anordning borde vara det mest verksamma medlet att ordna trafiken till förekommande af vägslitning låge i sakens natur och vore äfven vitsordadt af erfarenheten. Man hade därför antagit lagbestämmelser därom i Norge och så uppgåfves vara förhållandet i Danmark och flera andra länder.

Någon grundad förhoppning att här i Sverige få den förordade anordningen erforderligen genomförd å frivillighetens väg torde icke finnas. Försök att genom öfverenskommelser befordra reformen hade gjorts i vissa orter, men, som det uppgåfves, med ringa framgång. Uppenbart behöfdes äfven i vårt land stödet af lagbestämmelser. För städerna hade frågan kunnat ordnas med stöd af ordningsstadgan för rikets städer. Men för landsbygden hade föreskrifter enligt nu gällande författningar ej kunnat meddelas. Tiden torde emellertid nu vara inne att genom ett försiktigt ingripande af lagstiftningen bibringa allmänheten erfarenhet af, att någon omtanke på detta försummade område, som rörde bruket af vägarna, kunde vara till stor fördel både för väghållningsskyldige och för dem, som before vägarna. Då förhållandena i vårt land med afseende å vägarna, som nämndt, vore mycket olikartade i skilda delar af landet, borde genom lagbestämmelser allenast beredas

tillfälle att för orter, hvarest behof däraf gjorde sig gällande, meddela föreskrifter, att hjulringar å arbetsåkdon skulle hafva viss fastställd bredd.

Öfver berörda Riksdagens framställning hafva jämlikt föreskrift Kungl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län efter inhämtande af yttranden från vägstyrelser och andra vederbörande inom länen till Kungl. Maj:t inkommit med sålunda afgifna eller eljest infordrade yttranden jämte egna utlåtanden; och hafva jämväl landbruksstyrelsen och kammarkollegium afgifvit utlåtande i ämnet.

Härefter har förslag till lag i ämnet inom jordbruksdepartementet utarbetats. Sedan förslaget anmälts i statsrådet den 15 februari innevarande år, har högsta domstolens yttrande däröfver inhämtats; och hafva inom domstolen emot detsamma framställda anmärkningar föranlett omarbetning af detsamma, innan det genom förevarande proposition förelagts Riksdagen till antagande.

Vid granskning af lagförslaget har utskottet i väsentliga delar icke funnit anledning till anmärkning mot detsamma. För de ändringar beträffande lagförslagets detaljer, som utskottet funnit påkallade, redogöres här nedan.

3 §.

Här gör lagförslaget skillnad på bredden å hjulringar för enbetsåkdon och paråkdon. Denna olikhet har af föredragande departementschefen förklarats äga sin grund däri, att paråkdonen kunde förutsättas i regel hafva tyngre belastning och således mera slita vägarna. Utskottet håller emellertid före, att ofta andra omständigheter än lasset tyngd äro bestämmande vid valet mellan enbets- och paråkdon. Olika sedvänjor inom skilda delar af landet utöfva säkerligen härvid ett ganska afgörande inflytande. Vägarnas beskaffenhet under ogynsamma väderleksförhållanden samt förekomsten å desamma af mer eller mindre branta backar kunna ock föranleda, att anspann af två dragare användes utan att därför lasset på åkdonet är tyngre än att detsamma kunnat med en dragare framforslas. I vissa landsdelar användas hufvudsakligen tvåhjuliga åkdon, hvilka mången gång kunna fresta vägarna lika mycket som ett paråkdon. Utskottet har därför ansett, att i berörda hänseende ingen skillnad bör göras emellan åkdon af ena eller andra slaget,

utan att lagförslagets minimimått af sju centimeter och maximimått af tolf centimeter böra gälla såväl för enbets- som paråkdon. Inom dessa gränser kan ju lokalmyndigheten meddela de särskilda föreskrifter, som af förhållandena i hvarje ort påkallas.

4 §.

Enligt denna paragraf skall i förordnande om hjulringars bredd bestämmas viss dag för dess ikraftträdande; och må den dag ej sättas tidigare än tre eller senare än fem år från det förordnandet gafs. Af hänsyn till de kostnader, som måste vara förenade med anbringande af nya hjulringar af föreskrifven bredd, anser utskottet att den sålunda bestämda anståndstiden bör något utsträckas; och har utskottet därvid funnit lämpligt föreslå, att längsta tiden bestämmes till sju år.

9 §.

I det inom jordbruksdepartementet först utarbetade lagförslaget hade för offentliggörande af förordnandet stadgats, att det samma skulle, så snart det vunnit laga kraft tillika med erinran om påföljden för förseelse däremot, genom Konungens befallningshafvandes försorg på statsverkets bekostnad införas i länskungörelserna och i tidning för orten samt anslås på lämpliga ställen inom länet, hvarjämte bestämts, att i den mån anledning därtill förekomme, förordnandet jämväl skulle öfversändas till Konungens befallningshafvande i angränsande län för att, på sätt nyss nämnts, där offentliggöras.

Inom högsta domstolen uttalades härom den meningen, att därest gifvet förordnande, sedan det vunnit laga kraft, blefve infördt i länskungörelserna och uppläst från predikstolarna i kyrkorna inom det län, förordnandet afsåge, därmed syntes hafva meddelats sådan offentlighet åt förordnandet, som skäligen borde utgöra förutsättning för att det skulle kunna tillämpas. I öfverensstämmelse därmed har vid lagförslagets omarbetande paragrafen erhållit sin nuvarande lydelse. Utskottet anser dock att lagrummet enligt det ursprungliga förslaget innebär större säkerhet för beredande af allmän kännedom om det gifna förordnandet. Utskottet har därför i sitt förslag upptagit de ursprungliga bestämmelserna med den olikheten, att förordnandet ovillkorligen skall till Konungens befallningshafvande i angränsande län öfversändas, men att det öfverlåtes åt

nämnda myndighet att afgöra, huruvida och i hvad mån förordnandet skall offentliggöras inom länet.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att Riksdagen måtte, under förklarande, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke kunnat i oförändradt skick godkännas, i anledning af propositionen för sin del antaga följande:

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

L a g

om bredden af hjulringar å arbetsåkdon på landet.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Där förhållandena inom något landstingsområde sådant påkalla, äge Konungens befallningshafvande att, efter landstingets och de väghållningsskyldiges hörande, förordna, att bredden af hjulringarna å arbetsåkdon, som användes å allmän väg inom den till landstingsområdet hörande landsbygd, icke må understiga visst mått.

Vid meddelande af sådant förordnande må undantag göras för viss del af landstingsområdet eller för viss väg, där särskilda omständigheter därtill föranleda.

2 §.

Med arbetsåkdon förstås i denna lag sådant åkdon på hjul, som framföres medelst dragare och är afsedt uteslutande eller hufvudsakligen för lasskörning.

3 §.

Minsta bredden å hjulringar må för enbetsåkdon ej sättas under sju eller öfver tio centimeter. För paråkdon vare motsvarande mått nio och tolf centimeter.

3 §.

Minsta bredden å hjulringar må ej sättas under sju eller öfver tolf centimeter.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

4 §.

I förordnande skall bestämmas viss dag för dess ikraftträdande; och må den dag ej sättas tidigare än tre eller senare än *fem* år från det förordnandet gafs.

(Utskottets förslag:)

4 §.

I förordnande skall bestämmas viss dag för dess ikraftträdande; och må den dag ej sättas tidigare än tre eller senare än *sju* år från det förordnandet gafs.

5 §.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i fråga, som i denna lag afses, må klagan hos Konungen i vederbörande statsdepartement föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

6 §.

Förseelse mot förordnande enligt denna lag straffes med böter från och med fem till och med ett hundra kronor.

Därest någon under tid, då han är ställd under tilltal för sådan förseelse, densamma fortsätter, skall han för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits fällas till de böter, som för förseelsen äro stadgade.

7 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvarar husbonden likasom vore förseelsen begången af honom själf.

8 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

9 §.

Förordnande enligt denna lag skall, så snart det vunnit laga kraft, tillika med erinran om påföljden för förseelse däremot, genom Konungens befallnings-

9 §.

Förordnande enligt denna lag skall, så snart det vunnit laga kraft, tillika med erinran om påföljden för förseelse däremot, genom Konungens befallnings-

(Kungl. Maj:ts förslag:)

hafvandes försorg införas i läns-
kungörelserna samt uppläsas i
landstingsområdets kyrkor.

(Utskottets förslag:)

hafvandes försorg på statsverkets
bekostnad införas i länskungö-
relserna och i tidning för orten samt
anslås på lämpliga ställen inom länet.

Förordnandet skall jämväl öfver-
sändas till Konungens befallnings-
hafvande i angränsande län för att,
i den mån anledning därtill före-
kommer, på sätt nyss är sagdt, där
offentliggöras.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

Stockholm den 13 maj 1907.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Reservation:

af herr G. Andersson.

Herrar *Hedenstierna* och *Jansson* i Edsbäcken hafva begärt
få antecknadt, att de icke deltagit i detta ärendes behandling inom
utskottet.
